

Råd för att hantera en laddad, hotfull eller våldsam patient

Förebygg våld

- Sätt säkerheten främst.
- Lugna den som är orolig/laddad.
- Får inte kännas oroligt på avdelningen.
- Lämna ifred, minska intryck.
- Går inte att prata tillrätta. Pröva eventuellt att prata om mat, fotboll eller annat som patienten är intresserad av.
- Undvik långa samtal.
- Ge läkemedel och lämna ifred i väntan på effekt.
- Tydlighet förebygger våld. Patienten ska veta vad som gäller.
 - Tydliga gränser: utgång, mattider.
 - Tydlig vårdplan.
 - Undvik bensodiazepiner (låt inte patienten hota sig till dessa).
 - Undvik vidbehovsmedicin. Skapar friktion och behov av ständiga bedömningar. "Du kommer att få... Vi utvärderar effekten i morgon".
 - Undvik tillfälliga jourläkarbedömningar. Patienten är ofta bra på att manipulera dessa läkare.

Samtal med en laddad patient

- Förbered samtalet i personalgruppen
 - Vilka ska vara med?
 - Hur ska man placera sig i rummet?
 - Vilka finns utanför rummet?
 - Vad är målet med samtalet?
 - Ska beslut fattas under samtalet eller efteråt?
 - Vilka beslut har jag mandat att fatta?
 - Sjuksköterska ansvarar för säkerheten.
- Att tänka på under samtalet
 - Hitta något att vara överens om
 - Försök förstå patientens perspektiv, t ex behov av sömn och ångestlindring. "Du har ju inte sovit någonting, du måste vara jättetrött nu".
 - Enkelt budskap, krångla inte till det, svamla inte. Kort nödvändig information.
 - Linda inte in budskapet, var tydlig. Bilda dig en uppfattning och stå för din bedömning. "Du verkar må jättedåligt. Du är svårt sjuk och kommer att få medicin i sprutform".
 - Ursäkta dig inte. Detta är din bedömning och den ingår i dina arbetsuppgifter.
 - Tala inte om ovidkommande svåra saker som t ex stödperson, suicidrisk, bakjour osv när det inte är påkallat och rätt läge för det.
 - Kort planering – vad händer i morgon? Här och nu. Håll vad du lovar. "Vi pratar igen i morgon när du har sovit."
 - Förhandla bara om det finns något att förhandla om, förespegla inte en förhandlingsmöjlighet som inte finns.
 - Var tydlig när du har bestämt dig för aktuell åtgärd. Förmedla att beslut är fattat och att åtgärden inte är förhandlingsbar.

- Svara inte på "onödiga" frågor, hänvisa dem till de som arbetar runt patienten: "Du får ta dina frågor med personalen på avdelningen."
- Utvärdera/sammanfatta samtalet efteråt i personalgruppen
 - Hur gick det?
 - Vilka beslut fattades?
 - Hur går vi vidare?
 - Eventuellt tredelad process: samtal, diskussion i gruppen, åter till patienten och meddela beslut.

Narkotikaklassade läkemedel till laddade/hotfulla patienter

- Låt aldrig en patient hota sig till narkotikaklassade preparat.
- Ordinera inte dessa läkemedel som "engångsdos" på jourtid.

Hantera en hotfull/våldsam patient

- Akut situation - släpp allt annat och ta hand om patienten!
- Skydda personalen.
 - Avskilj.
 - Spänn fast.
 - Medicinera.
- Ompröva tidigare beviljade utevistelser, frigång mm.
- Polisanmäl. Läge för anhållan? Ligg på polisen, kontakta eventuellt åklagaren.

Läkemedelsbehandling av hotfull eller våldsam patient

- Ofta svårt att avgöra om patienten är psykotisk eller inte vid akut agitation.
- Rättpsyk ger nästan alltid antipsykotika. Potentierar den lugnande effekten av andra läkemedel.
- Ge på vida indikationer både sederande och antipsykotiskt läkemedel.
- Se separat blad för mer info om medicinering.

Risk för våld ("farlighetsbedömning")?

- Bedöm riskfaktorer och skyddande faktorer
- Kan vara farlig nu
 - Hotfull/krävande/våldsam på plats.
 - Krävande.
 - Manipulativ.
 - Kriminell.
 - Antisocial personlighetsstörning.
 - Paranoid schizofreni i vissa fall.
 - Autismspektrumstörning i vissa fall.
 - Paranoia mot specifik person.
 - Pågående missbruk.
 - Tar inga läkemedel.
 - Aktuell eller tidigare misshandel/fängelsedom.
- Kanske farlig senare
 - Berättar om tidigare våldsamt beteende.
 - Berättar om tankar/planer på våld.

- Ser själv sitt beteende som problematiskt.
- Hjälpökande.
- Dokumentera din farlighetsbedömning – tänk som vid suicidstegen.
 - Våga fråga, lyssna lagom.
 - Tankar, planer?
 - Allmänt om att skada andra?
 - Konkret?
 - Hur? Vem? När?
 - Förberett? Skaffat vapen?
 - Kartlägg detaljer.

Sammanfattning av anteckningar från föreläsning med Ola Broström

Michael Rangne, mars 2021